

Per Hvamstad

Lokale pressearkiv

Pressehistoria i Nord-Østerdalen er ikke så veldig omfangsrik, til tross for Fedraheimen 1888 til 1890 og Østerdølen fra 1904 til 21, som begge kom ut og ble trykket på Tynset. I Fjellregionen er det Røros som kan vise til spennende pressehistorie.

Men det leses mye aviser i Nord-Østerdalen, så da Østerdølen gikk inn i Østlendingen fortsette det å komme en utgave med Østerdølen som heading i mange år. Etter hvert ble det også etablert avdelingskontorer for alle aktuelle aviser: Østlendingen, Arbeidets Rett og Hamar Arbeiderblad.

De to som lengst har fungert som journalister i Nord-Østerdalen er Dagfinn Nyeggen (1924–2002) og Per Magne Grue (1926-). Begge startet sine karriærer i Østlendingen tidlig i femtiåra og holdt på 40 år eller mer. Gjennom så mange år ble det mange bidrag i avisene, nyheter og reportasjer, og gradvis fikk fotografiet også mer og mer plass.

I løpet av 2002 har begge kommet til museet med sine negativsamlinger. Dagfinn Nyeggen med ca 700 negativer, mens Per Magne Grues samling nok teller nærmere 25000 negativer. Altså en tilvekst på bortimot 25000 negativer.

Museet har jo drevet fotobevaring sida starten i 1976 og hadde allerede ei samling på ca 100000 negativer. Foto-

bevaring som er drevet sammen med lokale entusiaster har sikret mye verdifullt materiale fra tida før siste krig, mens museets egen dokumentasjon er fra slutten av 1970-åra og framover. Så gavene fra Nyeggen og Grue supplerer museets fotomateriale på en svært god måte med variert dokumentasjon fra samtid og nærfortid. Et tidsrom vi ofte mangler bilder fra.

Samlingene er i bra stand og godt ordnet. Negativene er sortert på år eller måned i konvolutter, og påført en del opplysninger. Til å begynne med er det ikke mer enn et negativ fra hver begivenhet. Ikke så mye dobbelteksponeering, en sparte på filmen, i alle fall de første tiåra, men etter hvert økte film- og fotobruken betraktelig. Det er stort sett svart-hvitt negativer i størrelsen 6x7, som er klypt opp med en eller to negativer sammen. Rullefilmen kommer i løpet av 1970-åra. I 1990 tar fargenegativene over.

Et sier seg sjøl at det er en lang prosess å få oversikt over 25000 negativer. Men sivilarbeider Amund Haugen Steinbakken har startet opp med friskt mot. Dagfinn Nyeggens samling er ordnet og allerede tilgjengelig på data. Negativene er lagt i nye mapper, skannet og opplysningene lagt inn på data. Ca 700 spennende bilder ble det.

Samme operasjonen har vi begynt med for Grues negativer, og vi har al-

lerede kommet langt på det eldste materialet.

Registrering og scanning tar tid. Viss vi klarer 10 bilder i timen, vil samlinga kreve anslagsvis 2 årsverk, men da må en jobbe sammenhengende. Det klarer vi jo ikke, så det vil ta langt tid før hele samlinga er registrert og tilgjengelig på data. Men heldigvis kan samlinga brukes på gamle måten. En kan bla seg gjennom konvoluttene og vil undervegs også finne mye anna spennende.

Etter hver vil vi supplere opplysningene fra konvoluttene, med hjelp fra Per Magne Grue, dessuten sjekke med avisen og få bistand fra folk på bygda. Målet er å få så gode opplysninger som mulig.

Hva slags bilder dreier det seg om?

Tradisjonelle avisbilder fra sine tiår. Det er derfor mye personbilder, karer,

som var med i ulike offentlig styr og stell.

Ei anna stor gruppe er begivenheter, jubileer, åpninger

Men etter hvert blir det mer fra daglig liv og næringslivet, primærnærings, industri, handel og service.

Det meste kjente bildet Grue tok er jo fra flyulykka i Hummelfjellet i Tolga 1956, der Rolf Kirkvåg var blant de skadde, mens Dagfinn Nyeggen var på sjukebesøk hos Kirkvåg sammen med Ernst Diesen og Rolf Rustad.

Vi regner med at dette er samlinger som vil bli mye brukt. For museet er det aktuelt til utstillinger og publikasjoner. Etter hvert ønsker vi å legge ut deler av samlingene på internett.

I undervisningssammenheng er dette materialet fra 1950-70 spennende for dagens skoleelever, gjerne i kombinasjonen bilder og tekst presentert i den tids avisoppslag

Fra Tynset Meieri, 1955. Foto: Dagfinn Nyeggen. Repro: MiNØ 49588.

Negativ nr 100000, med motiv fra Atndalen. Foto: Dagfinn Nyeggen. Repro: MiNØ 100000.

*Fra utstillingsplassen Tynset. Ved dommerbordet Bergsvein Telneset.
Foto: Dagfinn Nyeggen. Repro: MiNØ 49599.*

*Kåre Bergseth i arbeid på betongvarefabrikken (Moldstad) i Alvdal.
Foto: Dagfinn Nyeggen. Reprø: MiNØ .*

*Gamle Steibrua i Alvdal, like før riving. I bakgrunnen ser vi taubanestasjonen.
Foto: Dagfinn Nyeggen. Reprø: MiNØ 100140.*

Kretsmesterskap i Folldal 1961. Foto: Per Magne Grue. Repro: MiNø 100630.

*Fra den tid Alvdal hadde et grønt sentrum. Stasjonsmester Hjalmar Sveen.
Foto: Dagfinn Nyeggen. Repro: MiNø 100008.*